

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy anna tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasestein et Vogler Wien Wallfischgasse Nr. 10.

Nyiltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legzélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET” kiadóhivatala.

Szász atyánkfiai a bel- és külföldi sajtóban.

Nagy-Szeben, oct. 25.

A felettebb való nagy dicséret és a huzugság azon egy fának ágai. Ha az egész szász nemzet csupa lumen mundi volna, még akkor is sok volna az a temételen dicsekvés, melylyel pennaforgató szász atyánkfiai idehaza és külföldön minden lépten nyomán önmaguknak és a világnak elbeszélik, hogy ők mily utólréhetlen culturalis nagy legények. A „pro-ria laus” emlékeztetőjével ők bizony édes keveset törődnek, hadd érezze bűzét akár tiz nértföldnyi távolságban az — ázsiai faj.

Midőn mult év vége felé a szász papok és procátorok, előbbieik élén: Budacker Gottlieb szászlekenzei plébános Beszterce vidékén, Ober Ferencz eczei plébános Medgyes széken, Müller Frigyes akkor még ügyházi most már nagy-szebeni plébános Ujgyház széken, Brandsch Károly nagysinkí, Fronius Frigyes szentágothai és Seraphin Frigyes kis-sinkí plébános Nagy-Sink széken, Krasser Dávid nagyapoldi plébános Szerlahelyszéken, Arz Gusztáv akkor még szász-chesi gymnasiumi igazgató, jelenleg péterfalvi plébános és Heitz szászsebesi prédikátor Szászsebes széken, Leonhard Frigyes romezi plébános Szászvárosszéken, Schuster Mihály szászkereszturi plébános és Ziegler János szász tanár Segesvár széken, Pildner Károly szomorodi plébános Kóhalomszéken Schiel Samuel brassai plébános és Kórodi Alajos szász professor Brassóvidéken, a többi professorok, szász papok és az ezekről függő szász néptanítók secundálása mellett, utóbbiak élén pedig Bruckner Vilmos nagyszebeni ügyvéd, ki mellesleg mondva „dupla lönungot” — az universitas pénztárából, még pedig quarcátor és qua incassator, midőn, mondom, ezek formaliter házalni jártak, hogy a szász atican auspiciuma alatt, Teutsch szász pápa s Bedeus egyházi főcurator bábaasszonykodása mellett megszülemlett „Tageblatt”-ot mindenki ráérőszakolják: „abalekoknak” fogott részényséssel és előfizetőkkel kerülő szavakkal z lett elhitette, hogy az új lap célja egyfele az „ungarische Wirthschaft” megbuktatása, másfelől a nem magyar ajku nemzetiségeknek hatalmas ligává összeforrasztása és ennek segítségével a kitűzött cél mielőbb való elé-ése.

Különösen Ober Ferencznek az volt kedencz eszméje, hogy a tervnek mindenek előtt románokat kellene meghódítani.

Meg is kezdődtek ezekkel az alkudozások lap megindítása előtt; de valahányszor a József császár által „hűtelen kezelés” miatt kizabzott királyföldi vagyont restituáló, Bécsben 1791 october 15-én 1803 udv. sz. alatt el, gr. Teleki Samuel és Zeyk Dániel társasával ellátott és a kir. főkormányzásék által 1869 sz. a intimált udvari rendelet 10-dik ontjára hivatkozván, mely szórul szóra így

hangzik: „Postquam universa nationis debita depurata erunt, indulgeri etiam poterit eidem, ut bona etiam in Districtu Fogaras situata, sublati arendis, ad propriam administrationem certis et sanae oeconomiae commensuratis regulis superstruendum recipiat, proventus vero protunc deductis administrationis expensis remansuri inter undecim publica Sedium ac Districtuum aequa lance in aequales partes dividendi et non particularibus civitatum et oppidorum, sed communibus Sedium ac Districtuum cassis inferendi, ac partim in depurationem communium Sedibus ac Districtibus inhaerentium liquidorum debitorum partim in exsolutionem illorum, quae particularibus inhaerent, ut et ad erigendas vel restaurandas scholas et ecclesias in locis seu saxoniciis seu valachiis praesertim talibus, quae proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habere, convertendi erunt.” azt kérdezték, hogy hát mi biztosítékot nyerne az iránt, hogy a királyföldi vagyonból igazságos részt kapjanak saját tanodáik segélyezésére? a szász atyafiak mindannyiszor azzal állottak elő, hogy végezzük előbb el vállalva a gyűlölt magyar dolgot, azután majd megegyezünk mi is békésen.

A körülfont románok megérezték a szász perfidia sáfrán illatját és ott hagyták a prudens atyafikat a faképnél.

Volt is ezért nagy apprehensio, mert a „Tageblatt” mindjárt legesleges számában a románok reconciliatióját azzal inaugurálta, hogy a „Walachen”-eket „Wasserträger” és „Sauhirten” (vizhordároknak és disznópásztoroknak) czimezgette.

Meglehet, hogy Ober ezért meg is haragudott és gondolatban le is szamarazta a szerkesztőséget ezen otromba baklövésért, hanem Teutsch superintendensnek bizonyosan a mája hizhatott, midőn az említett bursikoz „Kraftausdruck”-ot olvassa, mert ő főtisztelendősége is, midőn 1872-ben az itteni követválasztás alkalmából a tanácskaszál megjelent, hogy a szavazatát a szelenczébe vesse, észrevén, hogy a román választók közül is egy néhány százan megjelentek, kikről tudta, hogy nem fognak az akkor még ő főtisztelendősége által pártolt és portált, mult tavasszal azonban szintén ő főtisztelendősége gratulációjából politikailag excommunicált Rannicherre szavazni, a szavasszedő bizottság előtt, ámbár e bizottság román nemzetiségű tagjai is jelen voltak, fennszóval monda szász jargonnal: „Ech hongedeht, ech ben en Noorlond.” (Azt hittem, hogy a szomszéd (Oláh) országban vagyok.)

Az alliance a románokkal csufol megbukván, kezdődött a Bécsben refugialódott szász matadorok közvetítése útján a „Hetz” a német sajtóban.

Bent a hazában a „Tageblatt”-ot előfizetetlenül elküldték a Szepeességbe, Pozsony és Sopron környékére, a Bánságba, hol német vagy sváb gyarmatot csak gyanítottak, el a volt határvidékbe, el Baranyába, el mindenfelé, a hol fogékony talajra számítottak igazításuk elhintett magvának; sőt szeméremvesztett tolakodásuk arra is vetemedett, hogy a magyar államesszme ellen irt legmégesebb cikkekett tartalmazó számok egy példányát külön finom papírra lehuzva **Ő Felségéhez** címmezve postára tették. A piszkolódo lap azonban csakhamar halommal került ide vissza.

Egyidejűleg dr. Capesius Victor szász ügyvéd, ki Smidt Konrád elmozdítása miatt táplált keservében innen magát expatriálta és előbb Stiriában, utólag Bécsben telepedett meg, Ponzingben, Iglauban, Német Kutyabagasan és a hol egy néhány sörházipolitikus összejöött, resoluciókat inscenizoztatott a szegény elnyomott szászok megmentésére és a „Deutsche Zeitung”-ban, melyet ő alapítani segített és ismerős szászai nyakára küldte, mely üzletmegrövidítés miatt tört cserépe lett a „Neue Freue Presse”-nél, szivresztő cikkekett közlött a keleten halálra kintzett Brudersammerlól.

A „banda” többi tagjai és a Németországban sörfogyasztási tanulmányokkal alaposan foglalkozó szász theológusok teli firkáltak a német lapokat jajgatásokkal és sült hazugságokkal.

Volt is idehaza aratás. A „Tageblatt” „aus deutschen Blättern” minden nap három rőfös kolbászt talált olvasói elé, mind biztatván őket: „Lám, nem hagy el a „Mutterland” csak bátran előre; a mostani „Turania” meg kell hogy bukják, mert nagy Germania velünk van, ki ellenünk?”

Jött a delegatio ideje és gróf Andrassy megígérte, hogy a szász koholmányokat meg fogja hazudtoltatni.

Azóta vajmi ritkán csurran az irányadó német lapokba csempészhető jajgatásokból a „Tageblatt” számára.

Megelégszik **ő** keme most, ha valamely obscurus lapocskából bár egy szikrányi csepeg számára.

Közelebbről, 245. számában azzal vigasztaló busuló részvényeseit, hogy a németországi „Localpresse” mégis megemlékezik a szászokról és idézgetett holmi badarságot a világhírű „Pfaelzische Volkszeitung”-ból.

Ezzel bizony nem fog nagyot mozdítani, valamint a művelt világ édes keveset tud a „Pfaelzische Volkszeitung” létezéséről, azonként a „Pfaelzische Volkszeitung” is eddigéle vajmi kevés tudomással bírt arról, hogy itt mi nálunk mily furcsa fráterek existálnak; kisebb baja is nagyobb ennél; ismerjük a maradarat a tolláról és akármibe fogadok, hogy a „Tageblatt” is jól tudja, hogy a „Pfaelzische Volkszeitung” idézett szász cikkét Maurer Friedrich írta, ki néhány hóval ezelőtt még segesvári szász professor volt és Segesvárról a német Palatinatusba (Pfalz) vándorolt ki. Ismerünk jól szép maskura!

— A középtanodai törvényjavaslat sorsáról egyik pesti lap azt újságolja, hogy ez ülésszak folyamán nem kerül a törvényhozás foruma elé, mivel az utóbbi bizottsági tárgyalások közben oly pontok kerültek bele, melyeket a miniszter nem fogadhat el. Ezt az indokot teljesen correctnek tartjuk ugyan mi is, de azért még is sajnáljuk, hogy ennek így kellett történnie s ez oly nagy mértékben égető kérdésnek megint egy évig kell megoldatlanul hevernie. Pedig, hogy mennyire szükség volna e téren a reformra, ennek bizonyosságát álljon itt néhány sor egy zürichi magyar tanuló magánleveléből. A kérdéses levél idevonatkozó szavai ezek: „Magyarok is jöttek szép számmal, de bizony gyöngye képzettséggel, s ez a mi iskoláinkat bizony gyöngye világításban tünteti fel. Eljönnek 8 gym. vagy 6 reál-osztályt végzett fiúk, gyönyörű kitűnő bizonyítványokkal, de azért a mennyiségtannak az elemeivel is alig ismerősök, úgy hogy az előkészítő vizsgálatokra megkívánt képzettséggel is alig fele ha bír. Pedig a cseh, osztrák, horvát, német iskolákból kikerült fiúk mind az első évre pályáznak. Ismerek a zágrábi reáliskolából kikerült két horvát ifjút, mindkettő bejutott az első osztályba. Mi pedig egy sorban vagyunk a lengyelekkel, románokkal, olaszokkal stb. a kiknek előbb az előkészítő osztályba, vagy magánintézetbe kell mennünk, hogy aztán képesek legyünk egy rendes polytechnicumon megkívánt képzettséget felmutatni.” Elég szomorú, hogy így van s mint látszik még jó darab ideig így is lesz!

— Nagy-Szeben, oct. 25-én. Az itteni szász vatikán hivatalos organuma rendszerint kiválóan gyöngéd figyelemmel szokta kísérni a magyar sajtó és különösen a „Kelet” hasábjain megjelenő cikkeket, melyek a szász dolgokat megvilágosítják.

A „Kelet” 238. számában „Miként kellene törvényhatósággá tenni a szász universitást” című cikkről, jóllehet, hogy idézett cikk a fővárosi sajtó figyelmét is magára vonta, minthogy a „Pesti Napló”, „Reform”, „Hon” is annak nagy részét reprodukálták, a „Tageblatt” mély tudományossággal hallgatott, mert a veszedelmes igazságnak legjobb rejtéke a szoros hallgatás; azután a mi ama cikkben el lett mondva, azt bajosan lehetne megezőfolni, mert az elmondottak minden betűje történelmi adatokon alapszik; a főbökkenő pedig abban rejlik, hogy a cikk átvétele nyomán a „Tageblatt” saját protectorát blámirózna szász olvasói előtt.

Annál mégesebb bevezetéssel hozza a szász vatikán „Civiltas”-ja a „Kelet” 241. számában megjelent „Az universitás és a szász kapzsiság” föliratu cikkről éktelen rosz német fordításban.

Dul ful szegény pára! „Gemeinheiten”, „Gebell” (Gebbél) és több ilyes „salonias” udva-

riasságokat szór a cikkíró fejére, ki szerinte „wohlbekannt.”

Már akár jól ismeri, akár nem ismeri a cikkíró, arról biztosíthatom a mérgeben kétszeresen is neveltség moka „Tageblatt”-öcskát pereputyosul, hogy ezental is fogok a körmére nézni és nyomdafestékekkel karezolando hazugságait és fordításeit jövőben is fogom megérdemelt színben föltüntetni.

Éppen önkivületem hangja mutatja, hogy erősen hágtam korifeusai tyukszemére, mert hát „il n’y-a quel la vérité qui blesse.”

Keleti ügyek.

Athén, oct. 16.

A tegnapi parlamenti tárgyalások eredménye komoly helyzetre mutat, melyet valószínűleg önkény-nyel kell megoldani. 10 képviselő még nem kapta ki megbízatási okmányát, egy másik betöltött a prefect határozata folytán, daczára a választási bizottságok véleményének, kik egyedül illetékesek ez ügyben. E 11 képviselő mind az ellenzékhez tartozik. Ez 11 szavazattal kevesebb, melylyel a választások igazolására rendelkezik az esetre, ha a miniszterium többségben marad.

Komondurus kimutatta szokott eloquentiájával ezen eljárás helytelenségét. Ha a prefectusokra bizza azt, hogy saját kénye kedve szerint képviselői megbízásokat adjanak ki vagy tagadjanak meg, megtörténhetik, hogy a kevésbbé aggályos miniszterek saját akaratjukat helyezik a választók helyébe és a választások igazolását olyan egyénekre hagyják, kik előre kezelési hivatalokra vannak kijelölve.

S ezen egyének, mintán elég lelkiismeretlenek, megsemmisítik a törvényes választásokat és megerősítik a kéteseket, csak hogy a cabinet többségben maradjon.

Csak a választások igazolása után csoportosulnak szorosabban a pártok a parlamentbe. Eddig a miniszterium túlsúlyban van.

A benszüllötti jogkérdések barátságos elintézésére kilátás van. Mint említve volt, 6 havi idő van engedve az érdekelteknek, hogy nemzetiségüket kimutassák. A Porta helytelenül cselekszik, hogy ily fontos és kéüyes kérdést egyedül ügynökei által akar eldöntetni. A nézetkülönbség esetében külön bizottságnak kell az ügyet elintéznie.

Konstantinápoly, oct. 16.

A magas Porta köriratot intézett a külföldi követekhez, melyben őket felkéri, hogy értesítsék az idegen lobogó alatti hajók parancsnokait, ugymint saját alattvalóikat, hogy jövőre ugy Konstantinápolyban, mint a vidéken az utlevél szabályzat a a legszorosabban meg fog tartatni.

Ezen törvény, mely régóta el volt hanyagolva és mely jelenleg ujból érvényre jön, elrendeli először, hogy a török földre jött minden utazónak — bármily származású és nemzetiségű is legyen — utlevellei a hajóskapitányok és vasuthivatalnokok felelőssége mellett láttamontassanak, Konstantinápolyban az utlevél-íródában, a vidéken az illetékes hatóságok által. Továbbá, hogy a külföldi alattvalók, kik a birodalom belsejében akarnak utazni, ezt csak egy a helyhatóság által kiállított utlevéllel ellátva te-nessék.

Hír szerint Austria, Németország és Oroszország ügynökei által a török kormány iránt kinyilatkoztaták, hogy joguk van Romániával és Szerbiával közvetlen kötni kereskedelmi szerződéseket.

Crespo spanyol minister 13-án fogadtatott a zultántól, kinek átadta megbízó leveleit.

A török kormány elhatározta a birodalomban létező posták egyesítését diplomatiail uton. Mint tudva van, ezen egyesítés szükségessége onnan állott be, mert Törökország beegyezett a berni általános postacongressushatározataiba, melyek végrehajtása nem fér össze azzal, hogy a birodalmon belül több idegen postaintézet létezzék.

Széchenyi és Bolman tűzvéd parancsnokokat a nagyvezir fogadta.

Törvényjavaslat

a tőkekamat- és járadék adóról.

1. §. Tőkekamat és járadék adó tárgyát képez mindazon vagyon, mely a föld-, ház- és kereseti adó által közvetve vagy közvetlenül nem érintetik; képezik jelesül mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely lakosa (egyéni vagy erkölcsi személy) a következő jövedelem forrásokból úgy mint:

1) bel- vagy külföldről folyó életjáradék okból, özvegyi ellátásból vagy rokonsági évi járadékból;

2) kézi- vagy jelzáloggal biztosított, vagy egyszerű adóslevelekre, váltókra, takarékpénztári könyvekre vagy bármilyen kötvényekre, bel- vagy külföldön kölcsön adott, továbbá hitbizományi, családi s alapítványi tőkékből;

3) belföldi földbirtokokkal összekötött, a földadó tárgyát nem képező dologi jogosítványokból;

4) külföldön fekvő föld- vagy házbirtokokból, ipari, kereskedelmi s bármilyen név alatt értendő, külföldi részvényekből;

5) magyar állami, és
6) törvényhatóságok által kibocsátott s külön törvény által adómentesség kedvezményében nem részesített kötvényekből huz.

2. §. Kivételnek:
1) a királyi udvartartás költségei;
2) a költőhatalmak követeinek s a követségek személyzetének, valamint
3) kültatalkam consularinak, s a consularis személyzetének, ha azok külföldiek, és

4) az országban egy évnél rövidebb ideig tartózkodó idegenek tőkejövédelmé,

5) közvetlenül a tudományok előmozdítására és a nyilvános közoktatás céljaira szolgáló tőké kamatjövédelmé;

6) közintézetekül, azaz nem pénzvállalattal tekintett jótékonyági intézetek (kórházak, árva- és szegényápoló intézetek, segélyegyletek, tébolydák, lelecezházak, vakok és siketnémák intézetei, kisdudóvódák) tőkéinek kamatjövédelmé, úgy az ezek által az államkincstárból nyert segélypénzek.

7) kolduló és betegápolással foglalkozó szerzetesek kamatjövédelmé,

8) oly kölcsönök kamataiból eredő jövedelem, melyeknek adómentességet külön törvény biztosítja;

9) a részvények osztalékai és elsőbbségi kötvények kamatai, ha azoknak adómentességét külön törvény biztosítja, vagy ha az azok után járó adót az illető társulatok a kamatkiszolgáltatáskor levonják;

10) papnövendékek és más rendes tanulók ösztöndíjai;

11) 315 forintot nem haladó kamat vagy életjáradék, mennyiben az illető fél összes jövedelmé adósságainak levonása nélkül a nevezett összegnél nem több.

3. §. A tőkekamat és járadék adó alapjául az 1. §. 1., 2., 3., 4. és 6-dik pontjai alatt említett kamat és járadék élvezményeinek az összes tőkekamat és járadék, melyet az illető fél az adóévet megelőző évben élvez: az 1. §. 5-dik pontjában említett kamat élvezményeinek pedig azon összeg vétetik, mely az esedékesség napjain kifizetetik.

Adóssági kamatok levonása rendszerint nem engedtetik meg. Ha azonban valamely tőkekamat vagy járadék élvezményével magánjogi címen alapuló oly teher volna összekötve, mely annak összegét kevesebbi: a kamat vagy járadék élvező jogosítva van az általa viselt terheket az adóalap bevonása alkalmával a tőkekamat vagy járadék összegéből levonni.

4. §. Az 1. §. 1) pontja alatt említett s 600 forintot meg nem haladó élet- és évi járadékok után 5%, a 600 forintot meghaladó élet- és évi járadékok, valamint az ugyanazon §. 2., 3., 4., 5. és 6. pontjai alatt említett tőkékből folyó jövedelem után pedig 10% fizetendő tőkekamat és járadék-adóul.

A tőkekamat és járadék-adónak 70%-a állami adóul, 30%-a pedig földtehermentesítési járulékul vétetik.

5. §. A Magyarország-erdélyi, valamint a horvát-szlavon földtehermentesítési, továbbá a szőlődezmaváltság és urbéri jelzálogos váltási kötvények kamatai után, melyekre földtehermentesítési járulékul nem rovatik, állami tőkekamat adóul 7% fizetendő.

6. §. A tőkekamat és járadékadó fizetésére rendszerint a tőke- és járadékjövédelmet huzó egyén vagy erkölcsi személy, vagy annak törvényes képviselője köteleztetik.

Az 1. §. 5-ik pontjában említett tőkekamat adója azonban a kifizető állami pénztárnál vonatlik le. Ezen kamatok után a kamat élvezője további tőkeadóval nem róható meg.

7. §. A tőkekamat és járadékadó az 1. §. 5-ik pontjában említett kamatok kivételével (6. §.) a tőkebirtokosok és járadék élvezők által teendő bevonás alapján, vagy ha vallomást adni elmulasztanak, a nélkül is hivatalból állapittatik meg.

A kiadás a közadók kezeléséről szóló törvény 1-ső fejezetében foglalt határozmányok értelmében történik.

8. §. A jelen törvény hatálya a polgárosított határvédelmi részekre, tekintettel az 1873. XXVIII. t. cikkre, az ezen t. c. 5-dik §-ában foglalt kivételi fenntartása mellett egyelőre ki nem terjed.

9. §. Ezen törvény az 187 kezdve lép hatályba, és annak végrehajtásával a pénzügy-miniszter bízatik meg.

BELFÖLD.

Székelv-udvarhely, 1874 october 24.

(A dalegylet.)

A sz. udvarhely városi dalegylet választmánya folyó évi Szept. 30-án tartott gyűlésében 122 szám alatt Tks. Huber Károly zene-költő urat, a Bu-

dapesti zene-d tanárát s a pesti nemzeti színház karnagyát egyetünk iránt többször tanusított kiváló érdeklődésének és érdemeinek lehet elismerésül közakarattal „tisztelőlegyleti tag-gá” választotta s erről a tisztelt zeneköltő urat hivatalosan is értesítette.

Tks. Huber Károly úr f. hó 18-áról az egyetelnökségéhez intézett levelében örömet fejezi ki a fölött hogy az udvarhelyi dalegyletnek „tisztelőlegi tag-jává választatott s szinte köszönetet nyilvántván, azon ígéretet tevő, hogy a derék hazafias egyettről továbbra is megemlékezni, azt minden lehetsége szerint pártolni és érdekeit előmozdítani fogja és hogy legközelebbi férfi négy-es szerzeményét a sz. udvarhelyi dalegyletnek fogja ajánlani.

Ezek a sorok egyszerűek s mégis oly szépen beszélnek hogy teljesen fölleslegesnek tartjuk, hozzá commentárt csatolni.

Azonban éppen evel szemben van egy más körülmény, mely minket sajnos, de őszinte nyilatkozatra készítet.

A sz. udvarhelyi dalegylet, mely első virágzása után egyszer hanyatlásnak indult s újra csak nem régen ébredett, ez évben többször tett bizonyosságot életrelvalóságáról s kivált arról, hogy a város közönsége és az egyes polgárok — főként pedig azok részéről, kik szeretik, ha azt mondjuk, hogy „intelligensek”, több pártfogást, jobb sorsot érdemelne.

A dalegylet f. évi máj 25-én főlavatta lobogóját, s azután az országos dalár egyesület tagjává fölvetetvén, a kolozsvári orsz. dalár ünnepevényen már nem csak kibontott zászlóval jelent meg, hanem a kezdtérre, a nyílt versenyre is kilépett, s a hely, melyet széles Magyarország versenyző dalegyletei sorában elfoglalt — ha nem is az első, de mindenesetre oly tiszteletre méltó, hogy a város meg nem szégyellheti magát s hogy nem képzelünk oly pújít, ki fennhordott fővel henczegve az egyetlet ilyen eredmény után is kisebbiteni merésznél, ha a jóindulatnak és elismerésnek csak utolsó sziporkája él még kebelében.

Versenydíjt ugyan nem nyert, de méltán büszke lehet arra hogy az első dícsérő oklevelet tevékenysége és szorgalma által méltán és jogosan kapta meg.

Az említett szerepléseken kívül ez év folytán több hangversenyt rendezett egyetünk, de olyat tudtommal egyet sem, mely ellen a távolléttakkal fényes kedők nagy közönségének valami kifogása ne lett volna, míg azok kik jelen voltak, mindig elismerésüket nyilvántították.

És már ily eredménnyel szemben méltán föltehetjük a kérdést: mi okozza a részvétlenséget és a közönyt? honnan származik az a kicsinylés, mely az egyetletére zsibbasztóan hat?

Korántsem akarjuk azon okokat fűrkészni, melyek képesek sok embernek kislelkét a legszentebb ügygyel szemben is lehűteni; a személyes érdekek leleplezése sem célom, mert meg vagyok győződve, hogy azáltal az ügynek, mely közös és szent, nem használhi, hanem inkább ártani fognék, ártani kívált most, a midőn Udvarhely amugy is „famosus”-sá lett arról, hogy mennyire képesek itt az emberek egymást bepiszkolni.

Csak azt óhajtánók mi, hogy hagyjunk föl már valahára a személyeskedéssel, melyet a közügy terére is át szoktunk vinni csak azért, hogy ezáltal a jelünkönk önmagunk által kiállított szegénységi bizonyítványt megpecsételjük.

Hagyjunk föl az önérdéket, mely Hydra fejét fölemelve a közügy felé sziszeg s azt ha teheti megmardosni sem átalja és nem borzad vissza a vérző sebtől sem!

Csak azt az időt várjuk mi epedve, a midőn a jó, a szép és a nemes, a tudomány és a művészetek iránt való őszinte érdeklődés, vonzalom és hajlam annyira megszilárdul, hogy az egyesek lelke képes lesz kiemelkedni a társadalmi élet zajából, a politikai nyűgéből s megszüntetve a meddő dulakodást, szabadon száll fel oda, hol az érdekek többé össze nem ütöznek, hanem mindenkit a közös cél lelkesít.

Csak az idő fogja majd begyógyítani a társadalmi élet most meglévő sebeit s csak ez biztosítandó állandó maradási a művészetnek is.

Mikor út az óra, mely felszerkei az alvókat, nem tudjuk, de ha soká késik, szender lep meg, mely ha közös mély alvással fajul, nehéz lesz majd az ébredés. (t.)

Csikszék, október 23.

(Lelkésztálasztás.)

Alig van fontosabb hivatal, a nép vallás-erkölcsi életét tekintve úgy, mint a népoktatás összes momentumaiból való viszonyában, mint a lelkeszi hivatal.

Bámulatos eredményekhez vezethet e téren Horváth Károly és más jelesek példájaként a lángoló ügyszereket és kitartó buzgalom; míg a merev közönysőség vagy az elere áruba bocsátott függetlenség hiánya minden szép reményt már csirájában elfojt. Hogy tehát egy lelkes több águ hivatásának, valamint a működéséhez fűzött jogosult igényeknek sine ira et studio, az akaratéró intensív hatályával,

a független lélek háttért nem ismerő szabad röptével felelhessen meg: első és sine qua non-szerű föltétel az, hogy állásához a megvesztegetetlen szűzies tiszta bizalom adja a piedestalt, ne pedig a simonia bor- és pálinkabullámain kössön ki a hivatal részpartjára.

Fájdalom! a corruptio e téren is úzni kezdi adáz munkáját. Példa erre a gergyó-újfalvi lelkesztálasztás. Ft. Bálint Károly cz. kanonok, eddigi plébános, rendének és állásának e disze, a pusztavavadalomtólbletnél magasabb tekintetekből a nm. ordinariatus által a megejtett választás után kapesolatban a közdi-orbai főesperességgel, Közdi-Szt.-Lólekra helyzetetett át. Az ekép keletkezett tátongó úr betöltésre várt és vár még ma is. Nem is került volna nehézségbe az annyi jeles taggal diszeskedő erdélyi clérussoraiból tekintélyes parochiához méltó lelkeszt találni, csak hagyják vala a népet az ő egészséges észjárása és józan ítélete után indulni, a helyett, hogy a lélekvasárlásnak erkölcsiöket méltelyez, a vesztegetőt pedig súlyosan bélyegző eszközeihez folyamodtak.

Ez az oka, hogy egyszeri választással nem lehetett célhoz jutni. Az első választást illetőleg is, alig volt józan fő, mely az első és harmadik helyen való kijelölést az individualis tulajdonokra való tekintettel elhibázottnak mondta volna, csakhogy kivált az elsőnek (még inkább a másodiknak, de az szót sem érdemel) megválasztási actusához a vesztegetés förtelmes szennye ne tapadtott volna.

Nagyon bölcsen és az egymás ellen torzsalkodó pártok feladatát által indokoltan eslekedett azért a nm. ordinariatus, midőn az egyházközséget új választásra utasította. Ez alkalommal napnál világosabban bizonyult be az, hogy az első választásnál vesztegetésnek, még pedig oriai mérvűnek kellett történnie, mert most ez az idő tapintatos kimérésége miatt elmaradván, a nép előbbi választottjait egyről-egyig cserben hagyta (t. i. a hármas számban lévőket) s fordult bizalmával azokhoz, kiket részint személyes ismeret, részint illetékes ajánlatok folytán arra legméltóbbnak ítélt s kikhez a vesztegetés gyanujának még csak árnya sem férközhetik. Így lettek 197 szavazat közül 174-gyel Bálint Lázár első, 107-tel Csibi N. második és 90-nel Balog Elek harmadik helyen megválasztva. Utóbbi választás különben is példás rend- és esendben folyt le; meglátszott a végén, hogy ezuttal nem volt sugalmazva, hanem önként követte legjobb meggyőződését. Volt ugyan lótas-futás, eszveszett szaladgálás a korábbi zenebona corypheusai közt, valami Vertán nevű kolompós plané azon nyilatkozatra s vetemedett, hogy „minden papnak le kellene ütni a fejét s a kormánynak küldeni ajándékba”, sőt a közbecsülésben álló s erre magát teljesen is érdemesített kántortanító, Szabó Imre ellen, a miért őt fennebbi vad őrvongásért megfegnyitette, trágár szidalmakban tört ki.

A fama azt rebesgeti, hogy egy kívülről improvisált clique, mely a választást végtelenig ohajtaná huzni-halasztani, hogy a diuum-dánom is végtelen legyen, holmi deputatusokat, rectius depotatusokat (a szedőt kérem, nehogy a hangcserét valamikép megvéte) indított a nm. ordinariatushoz, hogy a második választásnak is megsemmisítését eszközöljék ki. Hiszszük, hogy a püspöki tekintélyt kijátszani törekvő depotátus urak hozzájók és a megismert igazság ellen tusakodó célzataikhoz méltó fogadtatásra találándnak.

E tollat semmi néven nevezhet, sem közvetett sem közvetlen érdeke nem, csak a nép ílyetén corumpálása fölötti méltó boszankodás és azon ohaj vezérli: vajha a gergyói papság tiszteletregerjesztő koszoruja egy lelkes tagot s mindenekfölött a népoktatás ügye egy akaratkés, erős bajnokot nyerne az új lelkeszben.

Ilyent az ujonnan választottak bármelyikében feltalálhatni ugyan, mindazáltal a szavazatok olyatén, tekintélyt parancsoló többsége a bizalom oly ecelatans nyilvántulata, valamint a tanári és lelkeskedési pályán szerzett alakí és alanyi előnyök azon jogosult reménnyel kecsgetetnek, hogy Bálint Lázár és Ujfalú minél előbb egymást kölcsönösen meg-tisztelő cohaesióba lépendnek. Faxit Deus!

F. — B — i.

A montenograi harc.

A montenograi határszélről írják:

„Mogalmas napjaink voltak a tegnapi és mai nap, melyekben remény és félelem váltakoztak, s melyekben úgy Albániában mint Montenegroban a legvégső izgatottságban voltak a kedélyek.

A mohamedán vallású albánok, kiket itt egyszerűen törököknek neveznek, míg a voltaképi törököket oszmanliknak hívják, csak oly verekedők, mint a cernagoraiak. Mindig fegyveresen, mindig veszekedésre készen, hogy perpatvarukat jatagánnal és handszárral intézzék el, véres dulakodásokat produkálnak és jó szomszédok, kikről szintén áll az egyszeri ember szava, ki azt mondta, hogy igen jól megférnek együtt, ha külön vannak választva. Ezek a dulakodások annakelötte állandó háborukat képeztek Törökország és Cernagora közt, 10 év óta azonban csak „apró diplomáciai konfliktusokként” szerepelnek kedvező véggel. A szabály alól majdnem egy szomorú kivételt értünk meg, ha Nikitza fejede-

lem gyorsan a legerélyesebb intézkedésekhez nem fog.

Bármilyen kicsiny és jelentőség nélküli városha is Podgoricza Albániában, mégis már híressé vált a gyakori zavarok miatt, melyek az utolsó években előfordultak. Most is egy tragoedia játézatott Podgoriczában.

Az itteni hetivásárokat szorgalmasan látogatták a mindhárom felekezeti albánok és a szomszédos montenogriák is. Itt marhát, élelmi szert, vászonmút, sőt és mindenféle apróságot lehet venni és eladni. Az október 18-diki vásárra jött mintegy harmincz czenagorai, ezek között természetesen több csinos, fekete szemű nő is és egy arkhimandrita a piperai kolostorból. Alig kezdődött el a vásár, midőn egyszerre rémesen terjedt el a rossz hír, hogy egy török megleletet. A mohamedánok azt hitték, hogy e gyalázatos tettet egy zrnagorai tette. Rajta tehát a montenogriakra, s néhány percz alatt a legirtóztatóbb harc fejlődött ki. A hegyi fiak nagyon komoly helyzetben voltak; nemcsak hogy kisebbségben voltak, hanem ezuttal kivételesen csak néhány volt fegyverrel ellátva. Ily körülmények közt igen természetesen, hogy hamar leverettek, s az arkhimandrita, két asszony és 21 montenogri a leggyalázatosabb módon meggyilkoltattak. A pár rendőr nem sokat tudott tenni, s csakis a helyőrség megjelenése vetett véget a gyilkolásnak és öldöklésnek.

A vérfürdőből csak mintegy 12 montenogri szabadult meg, s ezek képezték a postát delúlat éjjel hegyről hegyre, völgyből völgybe, mindenütt legnagyobb izgatottságot idézve elő baszdúk által. A régi vérszomjas cernagorai vad dühbe törték ki s minden úgy látszott, mintha mindnyáján még azon az éjen át akarnának a határon menni, hogy Podgoriczát a kardnak és tűznek adják át és a mohamedánokból egy gulát rakjanak. A fejedelem azonban röktön észrevette a veszélyes helyzetet, melyből a legveszedelmesebb bonyodalmak fejlődhettek volna ki rá és országára nézve, és ezért gyorsan a legerélyesebb intézkedésekhez nyult.

Legelőször minden épen akkor Montenegroban levő törököket erős fedezet alatt a határhoz vitetett, mivel ezek életét a legnagyobb veszély fenyegeté. — Ennyi török alattvalóknak legyilkolása természetesen a legszomorubb következményeket vonta volna maga után, s az iránt pedig nem volt biztos Nikitza hogy alattvalói uralkodni fognak dühökön. Azután leghűségesebb kapitányait magához hivatva, s erős fegyveres hatalmat küldött az albáni határ elzárására. Végül egy proklamációt bocsátott ki a néphez, melyben felszólította, hogy nyugodtan maradjon mindenki odabaza, mert a kormány is fog elégtételt szerezni tudni. — Október 20-dika nagy izgatóság közt folyt le de mégis külső zavar nélkü.

Eközben I. Nikitza a török hatóságokhoz fordult Skutariában, és a nagyhatalmaknak olt tartózkodó képviselőihez, erélyesen kívánván a leggyorsabb vizsgálatot és a vezérizgatók megbüntetését. A portának annyival inkább teljesítenie kell e kívánságot, mert már konstátálva van, hogy a török nem montenogri, hanem ottomán kéz által életelt meg. Tehát minden felelősség a törökökre és nem a zrnagoraiakra hárulik.

A dolog diplomatikailag fog elintéztetni, ha a montenogriák saját utjokon nem haladnak és a fejedelmet tekintetbe nem veszik — a mi nem épen lehetetlen.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapestén octob. 27. 10 ó. 5 p. d. a.

Érkezett, octob. 27. 10 ó. 10 p. d. a.

A képviselőház tegnap megválasztá az előbbi alelnököket és jegyzőket, azután az osztályok kisorsoltattak. Ma nincs ülés. Holnap Ghyocy valószínűleg előterjeszti a budgetet. A Deákpárt tegnap értekezletet tartott s candidálta a szakbizottságok tagjait, továbbá elhatározta, hogy a visszamaradt javaslatokat következő sorrendben fogja tárgyalni: először a választó, azután az incompatibilitás, ügyvédi, közjegyzői, végül a földadóra vonatkozó javaslatokat tárgyalja. Az osztályok holnap megalakulván, megkezdik a tárgyalást.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, október 27. 1874.

— A kolozsvári koresolyázó egyet évi rendes közgyűlését 1874. évi november hó 8-án délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében fogja megtartani, melyre a részvényes tagok tisztelettel ezennel meghivatnak. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári és pénztárnoki jelentés. 3. Számadások megvizsgálása végett 3 tagu bizottság kiküldése. 4. Egyes indítványok. 5. A választmányi tagok közül sorsolás útján kilépő 3 tag, valamint az időközben a városról lett eltávozásuk miatt lemondott gróf Klebelsberg Zdenkő, Szerdai Aladár és Steer M. Severin választmányi tagok helyébe új választ-

mányi tagok választása. A kolozsvári korcsolyázó egyesület igazgató választmányának 1874. évi oct. hó 25-én tartott üléséből. Br. Huszár Ádám, választmányi elnök. Balogh György, titkár.

— A kolozsvári hadkiegészítő kerületi parancsnokság helyiségében e hó 23 és 24 napjain megjelent ellenőrzési szemlére a hadkötelesek közül, mint halljuk, sokan nem jelentek meg. E körülmény annál szomorubb jelenség, mert a közigazgatási hatóságtól faragasz által közzétett értesítés szerint a meg nem jelentek szigorú büntetés alá vonatnak. Mi azonban épen a faragasz általi hiányos értesítésben találjuk legtöbbek részéről a szemlére való elmaradás okát. Mert ugyanis eddig a katonai ügyben történt behívások, személyesen azaz az illetőkhöz intézett időzjegyek által eszközöltettek, míg most kisebb fáradság okán közigazgatási hatóságunk elégségesnek tartja a pusztá faragasz általi felhívást. A sajtó nagyobb városokban mindenütt közérdekű értesítések közvetítőül használják. Ime a budapesti lapok már közlik az utóellenőrzési szemle napját is, míg mi csak hallomásból tudjuk, hogy az a jövő hó 7-ére van kitűzve. Nem kevésbé praeguns jelenség az is, hogy a legnagyobb részt magyar ezredek tisztjei közül csak igen kevesen tudnak magyarul a kezelő személyzet tisztjei és kedveért sokkal örömebb beszél németül, mint anyanyelvén s így magyar ifjak részéről a szolgálati ügyben való közlekedés legtöbbször tolmács segélyével történik. Valóban ohajtandó volna, hogy a hadügyminisztérium az illető hadkerület népessége túlnyomó számára tekintettel lenne s lehetőleg a magyar ezredek hadkiegészítő parancsnokságához magyarul tudó tiszteteket alkalmazna.

— A kolozsvári Dalkör a jövő hó elején fogja megtartani tánczozal egybekötött dalestélyét.

— Markó Ede, városi tiszteletbeli alkapitány, a rendőrség tanulmányozása céljából Berlinben időz.

— A sáttérnek volt kertésze Varga Mihály, a Diánna mellett levő Bánffy-kertbe tette át lakását hol nagyszerű füvegházát, melegágyakat s faiskolát rendezett be. A diszbokrok 100-át egy frtért, a diszlák 100-át 10 frtért adja s kevés díjért el is ilteti. A szobanövények ezírel kaphatók nála jutányos árban; a szobák díszítését hávi 6-8 frt fizetés mellett meglepő csónal rendezi be. E munkás és értelmes kertész megérdemli, hogy a közönség által minél nagyobb pártolásban részesíttessék.

— A kolozsvári nemzeti színház műsorozata 1874. oct. hó 25-től nov. hó 9-ig. Vasárnap oct. 25. Rokkant huszár. Hétfő 26. Csók. Kedd 27. Tudós nők. Szerda 28. Koldusnő. Csütörtök 29. Nabukodonozor. Péntek 30. Rablók. Szombat 31. Velenczei nő. Vasárnap nov. 1. Mi atyánk Isten. Jövő héti előkészületre kijelöltetnek: Hétfő nov. 2. Száz szűz. Kedd 3. Fősvény. Szerda 4. Debora. Csütörtök 5. Fekete domino. Péntek 6. Egmont. Szombat 7. Arany chignon. Vasárnap 8. Fokról fokra. Segédarabok: Tricocche és Calet. Operák és operettek: Lucia, Fausztocska, Mama, Romeo, Dinorah, Párisi élet. További előkészületekre kitűztettek: Fiesco, Végrendelet. Vigjáték 4 felv., Itta Benedix, Nem jó a tüzzel játeznai. Operák és operettek: Fradiavöl, Javotte, Angot.

— Nászta Kosztántin ur, folyó hó 25-én a kolozsvári önkéntes tüzoltók pénzalapjának 3 frtot ajándékozott, mit az egyesület nevében köszönettel fogad Minorich, főparancsnok.

— Székely Miklós fiatal polgártársunk gyógyszerterát, az annak idején annyi vitát fölkelte, "ötödik" patikát, tegnap adta át a közhasználatnak, miután a városi hatóság egészségügyi bizottsága, a megejtett vizsgálat alapján, a gyógyszerterát berendezését, szerit, készítményeit kifogásolásoknak nyilatkoztatta. Az igen csinosan berendezett üzlet a Szechenyi-téren fekszik s a két viz közti és hidelvei külvárosok lakosságát fogja orvosszerekekkel ellátni. Tegnap már meg is nyílt a forgalom s az első első vevényt vívó vásárló, egy külvárosi földész, a hagyományos szokás szerint, meg is kapta ujveretű szép körmezőjét. Este pedig népes társaság gyűlt az uj gyógyszerterát barátságos gazdájához, kedélyes lakoma folytán mondván el számos variációkban jó kívánságait, melyekkel a most nyílt üzletet, tulajdonosát s másokat vidám kedv között életelt. Legyen is foganatjuk e jó kívánságoknak!

— Ösztündijak bába-jelöltek számára. A kolozsvári tudomány egyeteménél 24 hely töltendő be oly nőkel, kik a bábászatot tanulni akarják. Folyamodónok felvétel esetében mértöldenként 52 kr, úti-költséget, s a tanfolyam tartama alatt 40 kr, napi-pénzt nyerne. A folyamodványok az illető közigazgatási hatóságoknál december végéig nyújthatók be.

— A nem rég elhunyt Krémer Ferenc arczképét, melyet az iparos olvasó-egyesület közelébe a derék férfi érdemeihez méltóan nagy ünnepélyességgel fog leleplezni, jeles képirónk Vastagh György készítette.

— N.-Szebenben e hó 23-kán és 24-én igen barátságos esős idő volt, a közelfekvő havasokon pedig keményen havazott.

— A g. keleti congressusba megválasztott képviselő már majg mind megérkeztek Nagy-Szebebe. A g. keleti érsék és metropolita választás ma kezdődik.

— A „Magló“ gőzös, londoni táviratok szerint, a Hebridaknál hajótörést szenvedett. A legénység mind oda veszett.

— Payer levelet intézett Ráth Károly polgármesterhez, maga és dr. Kepes nevében melegen köszönné meg a budapesti fogadtatás szívélyességét, mely sokkal nagyobb volt, mint az ő érdemük, s melynek emléke feledhetlen lesz előttük.

— Gyönyörű égi jelenség. Nagy-Enyeden Unverricht Károly érdekes megfigyelését a következően írja le: Október 14-én este kevéssel 6 óra előtt az égboltozat nyugoti részén szép s ritka jelenség volt látható. — Midőn az esthomály beállt, hogy a hold sarlójának világosítása észrevehető volt, alsó végétől balra és pedig igen közel hozzá látható volt a már nagy fényt árasztó Vénusz; e csillag ily állása nagyon ritka s a csillagjósoknak egykor csodás számításainak kedvező anyagot szolgáltatott. — A Vénusnak a holddal való találkozását figyelemmel kísérve, a mi 1842. óta egyszer történt csak, a csillag hirtelen nagy fényt árasztott s el is tűnt. — Miután a hold jobbfeleli részén felhők vonultak tovább, úgy az a vélemény támadt, hogy balfelel is gyenge fellegek lehetnek; de e föltevés nem valósult; mert a Vénusz a holdnak még sötét része által volt eltakarva s így rövid időre sem volt látható. — Az e hó 10-én volt napfogyatkozás s a Vénusnak e hó 14-én a hold által való eltakarása azt bizonyítja, hogy a Vénusz most a nap utján halad s a vázolt jelenség a Vénusnak a nap előtt való átmenetének előjátékául tekinthető. E jelenség végét Erdélyben ez év december 9-dikén napfelkötékor remélik észrevehetni.

— Megszökött barát. Lembergi táviratok szerint egy dominikanus, névszerint: Novaczky Ágoston jelentékeny összeg pénz lopván el, megszökött. A kérdéses barát 32 éves, középnyagyságú, s barátmódra jól táplált vörös kerek arczu egyéniség. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Londonban a napokban halt meg a „laterna magica“ és ködképek feltalálója: a 93 éves Henry Langdon Childe.

— Prágából távirják, hogy folyó hó 22-én Londecke ottani nagy cukorgyára porig égett.

— Sörhamisítás. Németországból mind határozottabban jelentkező adatok szerint a sörkészítésnél a drága komló helyett a mérges őszike (Colchicum autumnale) főzetje használják. Dr. Spies (Frankfurt) állítása szerint a sörgyártás az utóbbi évtizedben tizenötösröszre nötte ki magát, és a komlótermelés alig változott.

— A világ legnagyobb barackos kertje egy Shelleros nevű amerikaiak képezi tulajdonát Middletownban (Delaware államban.) Mult évben annyi barackja termett az amerikaiak, hogy 125,000 kosárral szállított hajón Newyorkba, s ezen kívül 25 ezer kosárnyi munka erő hiányában leszedetlenül volt kénytelen hagyni. A kert az országot hosszában több mint nyolcz mértöldnyire terjed, 1000 holdnyi területet foglal magában és 100,000 fával van beültetve.

— A „Vasárnapi Ujság“ október 25-diki száma a következő tartalommal jelent meg: Szathmáry-Laczkóczy (arczképpel.) Szilgigetűl. — A Szerelm hőse 3-ik énekéből, Vajda Jánosról. — Rágibb magyar írók csanoka: II. Kármán József. Baráth Ferenczről. — Dél-Tirol dolomit hegjei (képpel). — Bemenet a kék barlangba Capri szigetén (képpel). — Fekete márvány. (Dán beszély). — Budapesti nyomortalak, III. Borostyán Nándortól. — A csendes-tengeri vaspályán, I. — Payer és Kepes előadásai az északsarki utazásról. — Ferencz József földje (térképpel). — A hétről. (Tárca) — Irodalom és művészet, közintézetek, stb. rendes rovatok.

— A naptárirodalomból. I. Az 1875-ik évre már megjelent magyar és német naptárakból kévetkezők érkeztek meg Stein János erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésbe Kolozsvárra: Nemzeti nagy képes naptár 1875-ik évre. 7-ik évfolyam. 1 frt; — István bácsi naptára. 20-ik évfolyam. 50 kr. — A nép zászlója naptára. 7-ik évfolyam. 40 kr. — Kossuth naptára. 5-ik évfolyam. 40 kr. — Lidérez-naptár. 14-ik évfolyam. 60 kr. — Uj honvéd naptár. 8-ik évfolyam. 60 kr. — A magyar nép naptára. 30 kr. — Ország-világ-naptár. 3-ik évfolyam. 70 kr. — Nevezzünk; új humoristikus naptár. 40 kr. — Bucásnszky nagy képes naptára. 28-ik évfolyam. 40 kr. — Közhasznú erdélyi képes naptár. 18-ik évfolyam. 26 kr. — Községi jegyzők naptára és évkönyve 1-ös évfolyam 1 frt. — Gazdatiszték, gazdák, borászok, kertészek stb. részére: Kodolányi gazdasági zsebnaptára csinos jegyzőkönyv alakban; minden hóra külön-külön utasítási füzetrel, miáltal a zsebben hordásra nem alkalmatlan. Egész vászon kötésben 12 füzetrel együtt 2 frt. — Falusi gazda naptára. 11-ik évfolyam. 80 kr. — Borászati naptár 2-ik évfolyam. 90 kr. — Határidő naptár. Vásonkötésben 1 frt 20 kr. — Oesterreich. Volks- und Wirtschafts Kalender. 24-ter Jahrgang; bekötve 48 kr. — Oesterr. forst. Kalender. 3-ter Jahrgang. Zsebben hordásra bekötve 1 frt 60 kr. — Oesterr. Landwirtsch. Kalender. Jegyzőkönyv alakban bekötve 1 frt 60 kr. — Allgemeiner Mass u. Gewichts Kalender. (Az uj méter mértékek behozatalát terjedelmesen ismerteti.) Jegyzőkönyv alakban bekötve 1 frt.

A közönség köréből. *)

Az egyetemi ifjúsághoz egy kéréssem lenne, és pedig leveleink és lapjaink rendesebb és gyorsabb kézhez kaphatóságát illetőleg. Tudva ugyanis, hogy ez ideig a leveleket csak harmadik kézben kapjuk nagy későn és rendetlenül meg Blöször a postai hivatal osztályozza, azután kiadatik a levélhordónak, az viszi házról házára; ha kérdjük van-e levelünk, azt mondja: van, de várjunk, míg délfelét eljut az egyetemhez; a hírlapokat a postán hagyva, délfelét csakugyan beadja a leveleket a pedellushoz; a ki mikor haza kerül, felírja a neveket a táblára, és ezért fizetünk leveleinkért 2 krt. neki. Másutt nem úgy van ez, és nálunk is lehet jobban. Ha tudniillik intézkedni fogunk, hogy az egyetemi ifjúság — mint terület — egy külön fiókot kapjon a postán; ennyi figyelmet elvárunk a postai hivataltól ingyen is; de ha — feltéve, de meg nem engedve — habár testületek részesülnek ebben, minket még ennyi kedvezményben sem részesítenének, fizessük meg, az érette magánosok részéről fizetendő díjt — egész évre 12 forint — tételessük oda a leveleket, és innen posta nyitáskor hozza el a pedellus az egyetemre azonnal reggel 8 órákor legfennebb 9 órákor a leveleket; ez esetben aztán lesz értelme, ha leveleinkért 2 krt. fizetünk, és akkor aztán szívesen is fizetjük meg.

Felkérünk azok, kik osztják alólírott e nézetét, miszerint a pedellusnál ki tett ivre írják be neveket, hogy aztán aláírásukkal adhassunk a pedellusnak felhatalmazást, leveleinknek a postáról való átvételére. Kolozsvárt 1874. október 26-án. Sándor Kálmán, III éves jogász, egyetemi hallgató.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Nyilttér. *)

Válasz a „Kelet“ idei 222. számában „Bizottsági tag“ aláírással megjelent n.-enyedi levélre.

Motto: Az ur méltó az ő szolgáláshoz és a szolgál az ő urához stb..

„Bizottsági tag“ ur az idézett levél reánk vonatkozó szakaszában más egyebeken kívül fölhozza, hogy mi e lap 216 számának „Közönség köréből“ való rovatát ásyllumnak véve ki, ott a tényeket és személyeket ismerőkre nézve mulattatóan produkáljuk azon megfelelő caricaturákat, a hol a róka lövi a vadászt, az ökr üti le a mészáros, a deliquens mond ítéletet bírja felett stb..

Ma áll az, hogy a személyeket a tényekből lehet megismerni, csupán viszonyosság szempontjából megenged nekünk b. t. ur, ha most az egyszer a vadász, mészáros és bíró tempójába téve magukat — ezek teendőit mi végezzük. Egyszer tesszük ezt a vissza nem utasítható jogos igazság érdekében, másodszor, hogy e kötelezett visszatorlással b. t. ur megsegélyelve magát, jövőre senki nógatására szolgál szerepet ne vállaljon s pedig annyival is inkább nem, mert maga tudja legjobban, hogy levelében egy batka igazast irt. Legfeljebb ha a hadászat azon gyakorlati tanát akarja b. t. ur érvényesíteni, amely azt mondja, hogy a csatatért csellel is ellehet foglalni, a nélkül, hogy egyéb körülmény számításba jöhetne.

„Bizottsági tag“ ur valószínűleg e szempontból indult ki, a midőn a csatatért övéi számára minden áron meg akarja tartani. Csakhogy a politikánál másként áll a dolog, a mennyiben ennek, mint minden egyébnek, meglevén a maga moralja, esztet afle konyhán pánkált mesékkal nem lehet elfizcomítani; a melyekkel aztán hogy a dolognak nagyobb karimát adjon, igyekszik oda stimolni a hangulatot, hogy az 1873. évben Gy.-Fehérvárt megejtett részletes vizsgálat után P. Gy. Z. A. s még többekre neheztelt büntény, most is csak benünket sujt.

Ezen hitegetések elérése céljából tehát b. t. ur legelőbb is az expediensek leggyaralóbbikára a mistificátor támaszkodván, fölhozza, hogy a gyűlés délutánján (hisszük) közgyűlési határozat folytán B. M. m. tsztiügyész a sok törvényszéki vallomást (csak a szükségeseket nem) részletesen, terjedelmesen majdnem az unalomig ismételvén, ebből vala megbatározandó, ha valjon ama törvényszékieg kijelölt (de b. t. ur által meg nem nevezett) 3 körülmény olyan-e, hogy Z. A. sz. bíró ellen vizsgálat volna elrendelhető, s végre hogy a tanuvallomások csak megerősítették az 1867—68-ban folyt nyomozatok adatait stb.

Köszönjük b. t. ur őszinteségét, s itt a róka aligha kelepczébe nem kerül, a mennyiben e passzával bevallotta, hogy az utóbb említett nyomozatokkal szemben az ezekre később erőszakosan keresztülvitt megyei törvényszéki vizsgálatok eredménye alíltatván csakis, ergo egyik hamis nyomatot megerősítette a másikat; míg ezekre b. t. ur egy szóval sem mondja, hogy az 1873-ki részletes vizsgálaton szembesített tanuk meghazudtolják valamenynyit, föltéve, ha az elnökölő főispán méltóztatott volna ezek vallomásait amazokéval szemben alíltatni.

Ugyde a dolog sora nem odáig megy, s ép azért, hogy az érdeklődő olvasó közönség eme vétkes számítású ámitásoknak — a melyek következményeikben minket sujtának inkább — hitelt ne adjon;

*) E kösördekül felazólalásoknak szánt rovat alatti közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában vállal felelősséget.

*) E rovat alatti közleményekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget.

imhol szóljanak alább az egyedül törvényes formák közt keresztülvitt részletes vizsgálaton kiderült tények, és pedig:

a) Kiderült az 1868. jul. 1-éről egy a főispán és közgyűléshez posta útján a jánlva menesztett panasoz beadvány külborítékán lévő bélyeg kieserése, mely alkalommal a főispán bureaujában s ennek tudásával a beadvány háttára írott válasz és a hozalkalmazottan adatván ki, erre később miután az eredetiek tölünk erőszakosa a u sem vétehetettek el, a megyei ügyviteli jegyzőkönyv is amattól félig meddig eltérő, második felszeng módosításon vitetett keresztül, s a mely már eddigelő igazolással két versen producatított elő a bizottság hivallóbb egyéneinek, a kik színllett meggyőződésüket aztán gyöngéd mosolylyal fejezték ki, de a mely végre is erkölcsi vereség volt az illetőre... Ehhez ugy hisszük nem kell commentár, s hogy magunk se tekintessünk örgöngöknök, meggyőződésül ide mellékelve egész bizalommal küldjük az elferdített okmányok hiteles másolatait.

b) Kiderült, hogy Z. A. sz. bíró 1867-ben a közönségnek az ő beléegyezésével eladott legelője árába előlegül felvett 1000 forintot a községi pénztárból kivette, s azt saját javára elköltötte, a mikor is e csinyja a városi választmány által észrevétetvén, innen amonnan sietve összeggyűjtögetett papír, arany és ezüst pénzekkel az irt összeget szokott helyére visszatette, miglen később ugyanazon összeget másodszor vevén ki, vissza nem tetto soha. Mely körülménynél mindenkifelett annak kell számításba jönni, hogy Z. A. azon gazdálkodást mint tisztviselő tette, ez esetben pedig b. t. ur ha nem restelli, nézze meg az 1871. 8. törv. czikk alá eső §§ okat, a melyek ezen esetre ép ugy mint az a) alatti körülményre kimondják az anathémát a mi bíráskodásunk nélkül is.

c) Kiderült, hogy Z. A. sz. bíró ugyancsak az 1867 év tavaszán a városi választmány tudtán kívül idő előtt előleges jegyváltás és pénz befizetés nélkül a keze alatti falvak egyikéből kirendelt 24 forspont szekérrel a városi közönség tiltott erdőit megrohanatván, ezekkel nagymennyiségű szőlőkarót hozatott el; s a midőn a városi választmány az egész közönség nevében a megyére a felett panaszt emelt, rendes megtorlás helyett a tisztség egy több pontozatokból álló, s a bűnösség mivoltát mintegy takarni látszó lámentabilis válaszzal lepte meg a választmányt, a melyből jól utána gondolva, annyit lehet kivenni csak, hogy a méltóságos szolgabíró ezutal körülbelől csak birtokosi jogait érvényesítette. Megjegyzendő lévén, miként Z. A. sz. bíró ezen erőszakossággal voltaképen csak vissza akarta tartolni a városi választmány azon határozatát, a melylyel csak az utóbbi esemény előtti héten hasonló erőszakossággal elkövetett kisebb erdő praeváricatiojáért a kár duplájának megfizetésén bátorodott ötöt elmarasztalni.

d) Kiderült, hogy Z. A. sz. bíró földjai megmivellésére több éveken keresztül a falvak marhas erejét vévén igénybe, ezen erő kiállítására némely falvakban még kényszer is foganatosított, s a mennyiben az embereknek maguknak is kevés gazdaságuk volt, természetes, hogy ily eseteknél saját dolgaikkal hátráltattak meg mindig, s hogy ez némileg kárpótolassék, a bírák és esküdtek oly formán adták ki a sz. b. ukázt, hogy menjenek csak, mert akkor elmarad az utcsinálás, vagy elhalasztatik kedvezőbb időre.

e) Kiderült, hogy Z. A. sz. b. Borsómezei O. T. falusbíró időközben lecsapta, a miért az embereket a megrendelés szerént törökbuza kapálni s később aratni ki nem hajtotta.

(Folyt. köv.)

— Stein János erd. muz. egyleti könyvtárus és kir. egyetemi nyomdász kiadványában megjelent naptárak: Erdélyi képes kis naptár 1875-ik közönséges évre. 17. évfolyam. A királyhágón inneni s néhány királyhágóntuli nevezetesebb vásárok legujabb s ujonnan kijavított jegyzékével. Ára 26 kr. postán küldve 32 kr. Irodai fali naptár 1875-re. Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal s a királyhágón inneni kir. törvényszékek s járásbírószágok táblázatos kimutatásával. Különösen hivatali használatra. Ára 30 kr. postán küldve 35 kr. — Sajtó alatt van s november elején fog megjelenni: Erdélyi képes nagyobb naptár 1875-re. Hatodik évfolyam. Dús tartalma mellett a minisztériumok, állami számvevőség, kir. kuria, kir. ítélőtáblák s a királyhágón inneni (Erdély) összes törvényszéki, közigazgatási, m. k. bánya- és jószágigazgatási, pénzügyi, adó-, posta- és távirathivatali; továbbá az állami s más nyilvános intézeteknek a legujabb és hiteles adatok után összeállított tisztí czím és névtárát fogja hozni s így hivatalnokok, gazdák, magánosok és üzletembereknek szükséges, csaknem nélkülözhetetlen kézikönyvül szolgálni lesz hivatva. Ára csak kr. 50 Postán küldve 56 kr.

